

"Roope Anka on kapitalisti, ja Karhukopla edustaa kommunisteja, kun niillä on punaiset paidat ja ne kutsuvat toisiaan tovereiksi ..."

Suomalainen Disney-keskustelu on vuosia ollut kovin ykimalkaista ja kaavamaista. Kuitenkin meillä suomalaisilla on hallussamme maailmanennätys vaarattomiksi sanottujen Disney-tuotteiden kuluttajina: Aku Anka -lehden levikki kohoaa tällä 4,7 miljoonan asukkaan maassa lähes 300 000:een, eli viikottain n. 1,5 miljoonaa kansalaista siirtyy hetkeksi Ankkalinnan Akun, Tupun, Hupun ja kumppaneiden vieraaksi.

Mutta mitä nämä somat pienet eläimet meille opettavat? "Ankkalinnassa on ympäristö, jossa kukaan ei rakasta ketään, kiintymystä, hellyyttä tai ystävyyttä ei ilmaista .. positiivisin tunneilmaisu on sääli .. Disneyn suloisten pikkuioloiden kaiken viehätyksen takana piilevät viidakon lait: kateus, häikäilemättömyys, julmuus .." - kertoo chileläis-belgialainen tutkijakaksikko Ariel Dorfman-Armand Mattelart.

Vuonna 1971 Chilessä ilmestynyt "Kuinka Aku Ankkaa luetaan" on vajaan vuosikymmenessä muodostunut populaarikulttuuria käsittelevän kirjallisuuden tärkeäksi peruspylvääksi.

Teoksessa käsitellään runsaan kuvamateriaalin höystämänä monia "taitavasti kätkettyjä" Disney-sarjakuvien ilmiöitä. Kirjoittajien tekemän tutkimuksen mukaan näissä sarjakuvissa ei koskaan esitetä varsinaista tuottavaa työtä, ainoastaan palveluja ja kulutusta. Kaupunki on lähes aina painajaismainen paikka, josta täytyy paeta maaseudulle ...

Kolmannen maailman asukkaat kuvataan Disneyn sarjakuvissa lasten kaltaisiksi villoiksi.

Seikkailuista 75 % kuvaa kullann tms. aarteiden tavoittelua muualla maailmassa. Rikolliset ovat tarinoissa mukana laillistamassa ankojen yms. oikeutta anastaa aarteet villoilta: "Nykyäivän imperialismin puhdasmielisyyden vakuuttamiseksi ei tarvitse kuin verrata sitä entisaikojen kolonialismiin ja rosvoukseen."

Teos on kuttava sekoitus vakavaa tieteellistä tutkimusta ja satiiiria, jossa yhtä kaikki paljastetaan uusia näkymiä ankojen ja niiden "puhtaaseen ja viattomaan" maailmaan. Lievästi yliampumista tapahtuu joissakin kohdin kirjoittajien unohtaessa tiettyjä sarjakuvien lainalaisuuksia, kuten esim. jatkuvuuden.

Suomalaisessa painoksessa ovat mukana sekä ranskankielisen että englanninkielisen laitoksen esipuheet, jotka oivallisesti täydentävät kirjaa valaisten mm. työolosuhteita Disneyn studioilla.

Suomalainen esipuhe ei sen sijaan ole kovin onnistunut. Tapio Varis ei ole saanut otetta kirjaan ja näin hänen tekstinsä jää kovin epämääräiseksi. Olisikin varmasti ollut paikallaan antaa jonkun suomalaisen sarjakuva/disneytutkijan valottaa asiaa Suomen kannalta.

Kuinka lukea Aku Ankkaa -kirjan suomalaisen laitoksen kuvitus poikkeaa olennaisesti kaikista muista, sillä kaikki sen kuvat ovat Carl Barksin työtä. Tämä on lukijaa hämmäntävää, sillä Barks oli Disney-taiteilijoista kaikin paras tehden jopa paljon sa-

tiirisiakin tarinoita. Lisäksi Barksin töissä oli vahva humanistinen sävy, joka tyystin puuttuu niiltä sadoilta käsikirjoittajilta ja piirtäjiltä, jotka nykyään tehtailevat Disney-sarjoja eri puolilla maailmaa. Näin ollen olisi ollut parempi jättää kirjansa sen alkuperäinen kuvitus, jolloin tekijöiden kritiikki olisi osunut vielä tarkemmin kohteeseensa.

Käännösten tärkeys on hyvin saatu näkymään kirjan kuvavalinnoissa. Esim. kun alkuperäinen puhukla on: "Viva la revolution!" niin suomeksi se on kääntynyt: "Sammuttakaa valot!" Tämä johtuu siitä, että aiemmin suomalaiset käännökset jouduttiin tekemään tanskannoksista, jotka hätäisesti tehtiin lukijoita varjelemaan ...

Kirjan onnistuneen kannen on tehnyt sarjakuvataiteilijanakin kunnostautunut Timo Aarniala. Kansikuvassa Walt Disney vetää pöyhänsä Roope Anka -naamaria.

Dorfmanin ja Mattelartin mielestä Roope Anka on Disneyn maailman ainoa todellista intohimoa tunteva olento, koska hän taistelee rahojensa vuoksi aina henkensä puolesta.

"Kuinka lukea Aku Ankkaa" oli ensimmäisiä tuhoon tuomittuja kirjoja Chilen vallankaappauksen jälkeisen syksyllä 1973. Kirjan tekijät elävät nykyään maanpaossa Euroopassa.

Toivottavasti tämä kirja rohkaisee kustantajia yleensäkin tuottamaan suomeksi muutakin sarjakuvaa tutkailuvia teoksia sekä ennen kaikkea hyviä sarjakuvia.

Juhani Tolvanen